

ArchaeoMontan 2014

Ergebnisse und Perspektiven

Internationale Fachtagung

Dippoldiswalde 23. bis 25. Oktober 2014

Výsledky a výhledy

Mezinárodní konference

Dippoldiswalde 23.–25. říjen 2014

Inhalt / Obsah

REGINA SMOLNIK		LUCIE HARASIM	
Vorwort / Předmluva	5	Öffentlichkeitsarbeit im Rahmen des Projektes ArchaeoMontan, Stand 3/2014	95
CHRISTIANE HEMKER		<i>Public relations v rámci projektu ArchaeoMontan, stav 3/2014 .....</i>	95
ArchaeoMontan 2012–2014		Jiří CRKAL A MARTIN VOLF	
Drei Jahre grenzüberschreitende Forschungen zum mittelalterlichen Bergbau im Erzgebirgsraum: Archäologie – Geschichte – Natur- und Geoinformationswissenschaften – Ausstellung – Tagung – Publikation	7	Terénní průzkumy v české části území projektu ArchaeoMontan v letech 2012–2014	105
ArchaeoMontan 2012–2014		<i>Geländeprospektionen im tschechischen Referenzgebiet des Ziel 3-Projektes ArchaeoMontan in den Jahren 2012–2014 .....</i>	112
<i>Tři roky přeshraničního výzkumu středověkého hornictví v Krušnohoří: archeologie – historie – přírodní a geoinformační vědy – výstava – konference – publikace .....</i>	25	PETR KOČÁR, ROMANA KOČÁROVÁ, LIBOR PETR, JIŘÍ CRKAL, KRYŠTOF DERNER A PETR LISSEK	
VOLKMAR SCHOLZ		Rostlinné zbytky z vrcholně středověkých hornických lokalit Krušných hor	119
Das Sächsische Oberbergamt als Partner im Ziel 3-Projekt ArchaeoMontan	35	<i>Pflanzenreste aus den hochmittelalterlichen Bergbaustandorten im Erzgebirge .....</i>	131
<i>Vrchní saský báňský úřad jako partner projektu ArchaeoMontan programu Cíl 3 .....</i>	40	Jiří CRKAL A MILAN SÝKORA	
VLADIMÍR ŠREIN, PETR BOHDÁLEK, ILJA KNĚSL A BLANKA ŠREINOVÁ		Hrad Hasištejn a jeho role v rámci šumburského panství	137
Výsledky výzkumů na území projektu ArchaeoMontan	45	<i>Die Burg Hassenstein und ihre Rolle im Rahmen der Schönburger Herrschaft .....</i>	144
<i>Ergebnisse der geologischen Untersuchungen im Referenzgebiet des ArchaeoMontan-Projektes .....</i>	50	PETR LISSEK, KRYŠTOF DERNER, VLADIMÍR ŠREIN, PETR BOHDÁLEK A ROMAN KŘIVÁNEK	
PHILIPP SCHMIDT-REIMANN		Výzkum hornického sídliště Kremsiger v roce 2013	151
Planung, Organisation und Ablauf der Nassholzkonservierung im Rahmen des Ziel 3-Projektes ArchaeoMontan	55	<i>Untersuchung der Bergbausiedlung Kremsiger im Jahre 2013 ..</i>	160
<i>Plánování, organizace a postup restaurování vlhkých dřev v rámci projektu ArchaeoMontan .....</i>	65	MICHAELA BALÁŠOVÁ A IVONNE BURGHARDT	
JAN PACINA A VLADIMÍR BRŮNA		Neznámá listina z roku 1339 jako nejstarší písemný doklad o těžbě stříbra v českém Krušnohoří	167
Sběr prostorových dat s využitím bezkontaktních metod ...	69	<i>Eine unbekannte Urkunde aus dem Jahr 1339 als ältester schriftlicher Nachweis von Silberbergbau im böhmischen Erzgebirge .....</i>	175
<i>Erfassung von Geodaten mithilfe von nichtinvasiven Messmethoden .....</i>	76	HEIDE HÖNIG UND SUSANN LENTZSCH	
FANET GÖTTLICH		Das Bergwerk unter dem Busbahnhof – Beschreibung der unter- suchten mittelalterlichen Grubenbaue unter dem Busbahnhof in Dippoldiswalde, Lkr. Sächsische Schweiz-Osterzgebirge ...	181
Arbeitsspuren im Altbergbau – dreidimensional dokumentiert	81	<i>Důl pod autobusovým nádražím – popis prozkoumaného středověkého dolu pod autobusovým nádražím ve městě Dippoldiswalde, okr. Saské Švýcarsko – východní Krušnohoří .</i>	190
<i>Trojrozměrná dokumentace práce s hornickým nářadím ve starých dolech .....</i>	89		

MATTHIAS SCHUBERT UND MARTINA WEGNER, MIT EINEM BEITRAG VON CHRISTOPH HERBIG Die Grabung Roter Hirsch – Erste Ergebnisse zur hoch- mittelalterlichen Siedlung der Dippoldiswalder Bergleute ... 195 <i>Archeologický výzkum lokality Roter Hirsch – první výsledky studia sídliště středověkých horníků z Dippoldiswalde</i> 208	IVONNE BURGHARDT UND RENGERT ELBURG Bergbauliche Unternehmungen des Zisterzienserklosters Grün- hain (Erzgebirge) im 13. und 14. Jahrhundert – Quellenkritische Untersuchungen und archäologische Prospektionen ..... 267 <i>Důlní podnikání cisterciáckého kláštera Grünhain v Krušných horách ve 13. a 14. století – kritické studium pramenů a archeologický průzkum</i> 275
PETR HURBÝ, KAREL MALÝ UND MATTHIAS SCHUBERT Naturwissenschaftliche Untersuchungen an Funden der Grabung Roter Hirsch in Dippoldiswalde – Ein Beitrag zu den Grabungsergebnissen ..... 203 <i>Přírodovědné výzkumy nálezů z průzkumu lokality Roter Hirsch v Dippoldiswalde – příspěvek k výsledkům průzkumu</i> 213	THOMAS HELM UND ANDREAS KINNE Relikte des Seifenbergbaus auf Zinn im Raum Eibenstock ... 281 <i>Pozůstatky rýžování cínu v oblasti Eibenstocku</i> 288
FRANK SCHRÖDER Mittelalterlicher Prospektionsbergbau im Pöbeltal bei Schmiedeberg? ..... 215 <i>Středověká prospekční činnost v údolí Pöbeltal u Schmiedebergu?</i> 223	YVES HOFFMANN UND EVA LORENZ Neue Befunde zum Scharfenberger Silberbergbau des 13. Jahrhunderts ..... 293 <i>Nově nalezené pozůstatky dolování stříbra ze 13. století v Scharfenbergu</i> 303
LIANE ALBRECHT UND RENGERT ELBURG Stiefel und Lersen als Bergmannsbekleidung aus dem späten 13. Jahrhundert ..... 229 <i>Holinky a kožené nohavice jako oděv horníků z pozdního 13. století</i> 237	ERIC DONNER, ERIK POLLER UND ROLF KÄPPLER Magnetische und geoelektrische Messungen im Bereich der hochmittelalterlichen Bergbausiedlung Treppenhauer bei Frankenberg in Sachsen ..... 309 <i>Magnetická a geoelektrická měření v oblasti vrcholně středověkého hornického sídliště Treppenhauer u Frankenbergu v Sasku</i> 313
THORSTEN WESTPHAL, KARL-UWE HEUßNER UND CHRISTOPH HERBIG Holz am Berg – Holz im Bergwerk ..... 243 <i>Dřevo na hoře – dřevo v dole</i> 252	JAN TAJER A TOMÁŠ VYLITA Karlovský vřídlovec jako nerostná surovina ..... 317 <i>Der Karlsbader Sprudelstein als Rohstoff</i> 324
JOHANN FRIEDRICH TOLKSDORF, RENGERT ELBURG UND HANNES KNAPP Stand der Forschung zur holozänen, insbesondere mittelalterlichen Landschaftsgeschichte im Erzgebirge und erste Ergebnisse einer Fallstudie bei Niederpöbel, Lkr. Sächsische Schweiz-Osterzgebirge ..... 257 <i>Stav výzkumu holocenního, především středověkého vývoje krajiny v Krušných horách a první výsledky případové studie pro lokalitu Niederpöbel (okr. Saské Švýcarsko – východní Krušnohoří)</i> 264	Anhang / Příloha Autorenverzeichnis / Seznam autorů ..... 329 Abbildungsnachweis / Seznam vyobrazení 331